

Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану

Опитування експертів, березень 2023 року

31 травня 2023 року

Склад експертів

38 експертів – провідних визнаних фахівців у сфері економічної безпеки

ПРЕДСТАВНИКИ:

- **наукової спільноти** – Національного інституту стратегічних досліджень; Національної академії наук України: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», ДУ «Інститут економіки промисловості», Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи; ДННУ «Академія фінансового управління»; провідних закладів вищої освіти економічного профілю: Державного податкового університету, НУ «Запорізька політехніка», Міжнародного університету фінансів, Університету економіки та права «КРОК»;
- **фахових громадських організацій** – Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, Центру соціально-економічних досліджень *CASE* Україна, *ІСЕД*.

Академіків НАНУ – 2, чл.-кор. НАНУ - 4, докторів наук – 15, чоловіки / жінки – 19/19.

Опитування здійснювалося шляхом стандартизованого персонального письмового інтерв'ю, що передбачало індивідуальну оцінку рівня впливу та ймовірності настання кожного виклику / загрози економічній безпеці в розрізі її складників та присвоєння їм відповідного значення.

Предмет:
**АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Ідентифікація та оцінка загроз економічній безпеці України

1. Макроекономічна безпека (7)
2. Фінансова безпека (8)
3. Зовнішньоекономічна безпека (6)
4. Виробнича безпека (5)
5. Інвестиційно-інноваційна безпека (6)
6. Соціальна безпека (11)
7. Продовольча безпека (7)

Разом 50 загроз

Карта ризиків на основі опитування профільних експертів

Вплив (рівні)	2022					2023				
	Малоймовірна (1)	Віддалена (2)	Помірна (3)	Ймовірна (4)	Максимальна (5)	Малоймовірна (1)	Віддалена (2)	Помірна (3)	Ймовірна (4)	Максимальна (5)
Катастрофічний (5)					6					
Значний (4)			1	15	5			3	28	1
Помірний (3)			5	12				11	7	
Низький (2)										
Незначний (1)										
	Ймовірність (рівні)					Ймовірність (рівні)				

Склад загроз помаранчевої та червоної зон

Виробнича безпека – 5 із 5

Макроекономічна безпека – 5 із 7

Зовнішньоекономічна безпека – 4 із 6

Фінансова безпека – 5 із 8

Інвестиційно-інноваційна безпека – 3 із 6

Соціальна безпека – 5 із 11

Продовольча безпека – 2 із 7

Склад загроз жовтої зони

Точки уразливості (ймовірність < ризик)	Точки стійкості / адаптивності (ймовірність > ризик)
<ul style="list-style-type: none"> • Суттєве зниження спроможності системи соціального захисту України виконувати свої функції (СБ) • Масовий виїзд біженців за кордон (СБ) • Руйнування інфраструктури виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції та продуктів харчування (ПБ)	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатній обсяг фінансування наукових досліджень і розробок (ІБ) • Згортання інноваційної активності в економіці (ІБ) • Зниження приватного споживання (МБ) • Релокація за межі України інноваційно активних компаній (ІБ) • Значне збільшення частки імпорту у внутрішньому споживанні (ЗБ) • Збільшення навантаження на соціальну інфраструктуру та ринок праці густозаселених і традиційно праценадлишкових західних регіонів (СБ) • Брак довіри з боку громадян та бізнесу до податкових, митних органів (ФБ)

ВИСНОВКИ

- За сприйняттям експертів, у 2023 р. очікується в цілому помірковано стабільний сценарій забезпечення економічної безпеки України.
- Опитування дозволило відзначити стабілізацію стану економічної безпеки в умовах повномасштабної війни, що триває понад рік.
- Відбулася адаптація експертних очікувань щодо спроможності національної економіки реагувати на ризики.
- Основні події, що створюють ризики для економіки, вже сталися, а ймовірність подальшого поглиблення ризиків – обмежена.
- Спостерігаються ефекти накопичення впливу ризиків.
- 28 ризиків віднесено до помаранчевої зони, у якій необхідні формування та імплементація заходів з метою мінімізації ризиків.
- 21 ризик віднесений до жовтої зони. Ці ризики зумовлені в основному негативними наслідками *затяжної* російської агресії для економічної безпеки
- Прогнозовано на перший план виходять фінансова спроможність, конкурентоспроможність та соціальні виміри ситуації в економіці.

ВИСНОВКИ

Проблемні ризики з потенціалом розвитку – тригери посилення загроз

- Міграція за кордон та її вплив на трудовий потенціал.
- Довіра до держави та її вплив на фіскальні надходження.
- Спроможність бюджетної системи до забезпечення видатків, зокрема спроможність соціального захисту.
- Конкурентоспроможність українських виробників – наслідки недоінвестування та додаткових витрат.
- Зростання присутності імпорту та імпортозалежність.
- Вплив війни на довкілля в контексті економічної діяльності та добробуту.
- Спроможність до забезпечення продовольчої безпеки та стійкість продовольчої інфраструктури.

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**